

VICTORIA IVASHCHENKO ET AL. (ED.): SLAVIC TERMINOLOGY OF THE END OF THE 20TH AND THE BEGINNING OF THE 21ST CENTURIES

Kyiv: Zhnets, 2018, 619 stran

ISBN 978-966-2057-28-7

Vícejazyčná monografie *Slovanská terminologie na přelomu 20. a 21. století* s anglickým názvem *Slavic Terminology of the End of the 20th and the Beginning of the 21st Centuries* představuje vývoj současné slovanské terminologie a shrnuje stav praktického vědeckého výzkumu v této oblasti v devíti slovanských zemích, tj. v Bělorusku, České republice, Chorvatsku, Polsku, Rusku, Slovensku, Slovinsku, Srbsku a na Ukrajině, jakož i výsledky vědecké spolupráce mezi slovanskými a neslovanskými badateli v tomto oboru.

Monografie se tematicky zaměřuje na teoretickou činnost vědeckého vymezení pojmů *termín* a *terminologie*, na obecné problémy terminologického výzkumu, problematiku teorie a praxe při určitých terminologických pracích, standardizaci terminologie a zavádění informačních technologií do procesu tvorby elektronických oborových slovníků, vytváření terminologických databází, portálů apod. V dvojazyčném úvodu monografie, napsaném anglicky a ukrajinsky, Victoria Ivashchenko konstatuje, že hlavním podnětem k této monografii byl nedostatek mezinárodních a komparativních přehledných děl v oblasti terminologie. Autoři jsou členy Terminologické komise při Mezinárodním komitétu slavistů (TC ICSS — Terminology Commission of the International Committee of Slavonic Scholars).

Knihla se skládá ze tří oddílů. První část *Teorie, historie a praxe terminologie v národních tradicích slovanských kultur* obsahuje příspěvky autorů uspořádané podle států v následujícím pořadí: Ukrajina — Victoria Ivashchenko, Iryna Kochan; Česká republika — Ivana Bozděchová, Rostislav Kocourek; Slovensko — Jana Levická; Rusko — Vladimír Leichik, Sergei Shelov, Sergei Grinev, Elena Golovanova; Chorvatsko — Lana Hudeček, Milica Mihajlević; Slovinsko — Tanja Fajfar, Mateja Jemec Tomazin; Srbsko — Vladan Jovanović; Bělorusko — Katsiaryna Liubetskaya. Autoři vesměs popisují a shrnují vývoj teorie terminologie v jednotlivých zemích a jazykových kontextech, vymezují pojem *termín* a shrnují historii formování různých národních terminologických škol. Většina z nich také poskytuje podrobný soupis důležitých vědeckých prací, zabývajících se terminologickou vědou v příslušných zemích, představeni jsou nejdůležitější badatelé, vysledovány typické vlastnosti termínů a charakterizovány různé přístupy, směry a pojetí terminologií ve slovanských zemích.

Teorie terminologie a terminografie má v české jazykovědě významnou tradici, o níž píše Ivana Bozděchová a Rostislav Kocourek v článku *O novodobém vývoji a principech české terminologické práce*. Autoři popisují vývoj české terminologie a pražské terminologické školy, která vychází z funkční lingvistiky Pražského lingvistického kroužku. Podrobněji se zabývají vymezením *termínu* a *terminologie* v české jazykovědné teorii a jejími počátky spjatými s dílem Bohuslava Havránka. Ten v 30. letech minulého století v souvislosti s termínem zavedl pojem *automatizace*, později nahrazený pojmem *ustálenost* termínu; vymezení termínu dále propracovávali a doplňovali L. V. Kopeckij, Z. Vančura a A. Jedlička. Autoři citují první české

OPEN ACCESS

definice termínu a terminologie (odborného názvosloví) jako vědy a ukazují, jak se tyto definice časem doplňovaly a měnily. Uvádějí obvykle doporučené vlastnosti termínů, obzvlášť důležité pro terminologickou praxi, tj. ustálenost, systémovost, mezinárodnost, významovou průzračnost, přesnost, nosnost (= derivativnost), nociónálnost (= pojmovost), jednojmennost (= jednotlivost jediného názvu), jednoznačnost, ústrojnost (= strukturnost, jazykovou správnost), úkonnost (= funkčnost) atd. (Ivashchenko, 2018, s. 108). Zdůrazňují, že i když se v české jazykovědě vyskytuje vnitřní názorová pestrost a variabilita, v mezinárodním kontextu a z historického pohledu v ní převažuje tradiční funkční strukturalistický přístup k termínům. Pro úplnost se autoři zmiňují také o nových možnostech popisu termínů a o nových přístupech v jazykovědě, které přináší rozvoj korpusové a kognitivní lingvistiky, komunikační a pragmatické lingvistiky, sémantické lingvistiky, sociolingvistiky a socioterminologie. Tyto aktuální proudy rozšiřují teoretické pole, metody a nástroje výzkumu a významně doplňují tradiční pojetí české terminologie.

Druhá část monografie pod názvem *Terminografie slovanských zemí. Standardizace terminologie a komputarizace terminologické práce* přináší články následujících autorů: Rusko — Zoya Komarova, Yury Marchuk; Polsko — Wanda Zmarzer, Yury Lyukshin, Ewa Wolnicz-Pawłowska, Mariusz Górnica; Bělorusko — Vyacheslav Shcherbin, Aleksander Zubov; Chorvatsko — Kristian Lewis, Maja Bratanić, Ana Ostroški Anić, Ivana Brač; Srbsko — Ružica Levuškina, Vladan Jovanović; Ukrajina — Volodymyr Dubichynskyi; Slovinsko — Mojca Žagar Karer. Autoři se především zabývají problematikou a tendencemi ve vývoji ruské terminologie, výzvami terminologie a procesu standardizace v Polsku, specializovanou běloruskou lexikografií a používáním informačních technologií, chorvatskými terminologickými slovníky a databází chorvatského odborného názvosloví *Struna*,¹ srovnáváním koncepčního a lexikálně-sémantického teoretického přístupu ve slovinské terminologii, několika slovinskými slovníky a portály *Terminologišče*² a *Termania*³ z počátku 21. století a moderní ukrajinskou terminologií.

Třetí část *Terminografie v neslovanských zemích. Terminologická spolupráce* představuje články následujících autorů: Litva — Albina A. Auksoriūtė, Palmira Zemlevičiūtė; Polsko — Alicja Sztuk; Čínská lidová republika — Ye Tsisong. Dozvíme se v nich o vývoji litevské terminologie a podílu ruských badatelů na jejím vytváření, o snahách o kooperaci mezi polskými a německými lingvisty a také o spolupráci mezi ruskými a čínskými vědci.

Studie v nové terminologické monografii nenabízejí zásadně nové teoretické postoje, ale poskytují přínosný vhled do současného stavu terminologického výzkumu jak v teoriích, tak v praxi a užitečně shrnují různá pojetí terminologie téměř ve všech slovanských jazycích. Z mezinárodního, komparatistického hlediska monografie celkově představuje zcela výjimečné a přínosné dílo, které přispívá ke zviditelnění činnosti slovanských terminologů. Tato publikace naznačuje možnosti potenciální

1 *Struna* — Hrvatsko strukovno nazivlje (2012). Dostupné z WWW: www.struna.ihji.hr

2 *Terminologišče* (2013). Dostupné z WWW: isjfr.zrc-sazu.si/terminologisce#v

3 *Termania* (2010). Dostupné z WWW: www.termania.net

mezinárodní spolupráce, obzvláště při vytváření nových elektronických oborových slovníků a databází, portálů apod., které zjevně mají v mnoha slovanských zemích slibná východiska.

Maja Rančigaj Beneš | School of Slavonic and East European Studies,
University College London | Gower Street, London, WC1E 6BT
ORCID ID: 0000-0001-8274-1942
m.rancigaj@ucl.ac.uk